

**Наталка Шевченко
Олександр Шевченко
Оksamитовий перевертень**

*Текст предоставлен правообладателем
http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=4604430
Оksamитовий перевертень: Фоліо; Харків; 2009
ISBN 978-966-03-4560-7*

Аннотация

Тамара Сотник – справжня сучасна відьма, що заробляє на життя надприродними здібностями. Одного прекрасного дня їй доводиться використати свій дар задля розшуку найкращої подруги, котра несподівано зникла безвісти. З кожним наступним кроком імпровізованого розслідування Тамарі відкриваються нові шматочки розпорошеної мозаїки, що неминуче складатимуться у неприємну і страшну істину. І вже не за горами рандеву з рушійною силою цієї небезпечної гри. Двох переможців тут бути не може...

Содержание

Пролог – минуле	4
Частина 1	13
Глава 1	13
Глава 2	23
Глава 3	27
Конец ознакомительного фрагмента.	30

Олександр Шевченко, Наталка Шевченко

Оksamитовий перевертень

*Місця й герої вигадані,
всі збіги випадкові.*

*Криваві дуруці непоправні.
Стендаль*

Пролог – минуле

*Село Висівки біля Лубен, на Полтавщині,
червень 1645 року*

Вони прийшли.

Ще не розвидніло – літня ніч ледь-ледь забарвилася світлом, а над садом клубочився туман, густий, білувато-сірий – наче хтось лив молоко в макове зерня, та, щоби побачити їх, Уляна не потребувала ані білого дня, ані власних очей – нічого, окрім того, що мала завжди, скільки себе пам'ятала, – свого дару. Внутрішнього зору. Вона вчула їх, як вовк чує здобич, що наближається до нього з підвітряної сторони, відчула страх, що погнав їх сюди, невпевненість, яка не дозволяла напасти відразу, їхнє збудження й ненависть. Вона чекала. Зачаїлася, все ще сподіваючись – чи, радше, обманюючи себе, – що все якось владнається і вони заберуться геть по-доброму. Вдовольняться теплою вологістю туману замість нудотного запаху паруючої крові.

Бо, хоч Уляна і порівнювала себе з вовком, цього разу здобиччю була вона.

– Мамо, що? – Гафійка важко підвелася й сіла на лаві. Її правиця, пошкоджена в бійці з селянськими дітьми, ще поболювала, – Уляна знала це, хоча донька ніколи не скаржилася, – але голос був чистим, не заспанним, і якщо й звучав придушено, то лише зважаючи на обставини, а не на нічну пору. – Засвітити каганець?

– Ні. Одягни мальованку, коси підбери і приготуйся.

Гафія застогнала.

– Знову? Мамо, ну чому це увесь час трапляється з нами?

Це все через мене. Якщо хочеш мати смертельного ворога – зроби комусь послугу. У мене цілі села ворогів.

– Обіцяю, це востаннє, – запряглася Уляна. – Ми знайдемо тиху слободу, я вийду заміж за якогось гречкосія, а тобі наворожу пана і буду бавити онуків. Годі з мене пригод!

– Ви завжди так говорите!

У голосі доньки дивним чином змішалися капризне нетерпіння і належна повага до неньки. Уляна рвучко відвернулася – бозна навіщо. Навряд чи Гафійка в суцільній темряві углядить блиск материних очей і здогадається, що то – сльози.

– Ви плачете?

Ось тобі й маєш! Розслабилася, забула, що у доньки теж дар. Не слабший, ніж у неї, а може, й сильніший, тільки не сформований як слід.

– Роби, що велено, і не базікай!

Дівчинка замовкла, чути було лиш її ображене сопіння та ще тихе шарудіння, з яким дитяча долонька совалась по лаві, шукаючи спідниці. Уляні трохи полегшало. Нехай краще так, нехай мала ображається на неї – аби не помічала її сліз. Зважаючи на те, що за всі два-

надцять років свого життя Гафійка жодного разу не бачила, як плаче мати, сьогоднішня ніч – не найкращий час демонструвати, що в цьому Уляна нічим не відрізняється від інших жінок. Дитина може перепудитись і наробити дурниць. Крім того, сьогодні Уляна нарешті сказала правду. Це дійсно *востаннє*.

На жаль.

Ті, за стінами, заговорили. Вірніше, вони почали перешіптуватися, з усіх сил намагаючись поводитися тихо, щоб завчасно не виказати себе, але кожне їхнє слово відлунювало в голові Уляни так, ніби його викрикували прямо у вухо.

Вони могли б взагалі мовчати – бо вона чула їхні думки. Всі до одної.

...Відьма... сатані запродалася... наших дітей зводить... чоловіків морочить... пора... із цим... покінчити... з нею...

– Чого їм треба? – Гафійка, вже одягнута, безшумно рухаючись, підійшла до матері й завмерла біля неї, як маленький вартовий. Поділ довгої сорочки, у якій спала донька, білів у хатніх сутінках, визиравши з-під літника, та часу перебиратись не було. – Що вони замислили?

Мимоволі Уляна всміхнулася. Що за дитяче питання!

– Зле, – все ж відгукнулася вона, прислухаючись. Рій роздратованих думок знову змінила тиша – зловісна, в'язка, моторошна. Уляна подумки чортихнулася, проклинаючи себе за те, що не розрахувала час. За те, що гадала – його набагато більше, ніж виявилось насправді. Вона думала, що встигне забратися звідси, і зараз заплатить за свою помилку. А як добре все починалося!

– Мамо, я збиратиму речі?

– Так. Візьми свої сорочки, плахту – ту, що тобі хрещена подарувала, і постели взуй. Дорога неблизька.

– А я... а як же ваша одіж? А як...

Голос Уляни звучав спокійно.

– Чи на часі матері суперечити?

Напівстерта темрявою маленька постать заметушилась по хаті. Уляна глянула у крихітне віконце мазанки, затягнуте бичачим пузирем, – схоже, на небі вже займається. Літні світанки стрімкі, як політ стріли. Її останній ранок обіцяє бути ясним.

– Мамо, а наливки, відвари... їх брати чи ні?

– Ні. – Вона так і не наважилась зізнатися доньці чому. – Як Бог дасть, інших наготуємо. *Не дасть. Уже ні. Від долі не втечеш.*

– Мамо, а де наш Химко?

– А бодай його холера вхопила, чи я того kota встежу? Ніколи мені! Йди, доню, в сіни і чекай мене там, чуєш? Тільки надвір не виходь.

– Пречиста Діво, – замість відповіді прошепотіла Гафійка. – Там щось хрустить!

Хмиз. Вони обкладають хату хмизом.

– В сіни. Хутко!

Залишившись сама, Уляна нашвидкуруч зав'язала своє довге чорне волосся у вузол і накинула хустку – про мороку з очіпком не могло бути й мови, однак з'явитися на людях із непокритою головою означало розписатися в тому, в чому її підозрюють. І хоча насправді це вже не мало значення, та, побачивши вдову простоволосою, селяни просто забили б її до смерті без зайвих слів – жоден Христос не врятував би. Але це не входило в її плани. Вона ще сподівалася поговорити з ними – аби принаймні затягти час. Заговорити їм зуби, щоб урятувати доньку.

Впоравшись із одягом, Уляна теж вийшла в сіни. Там панував трав'яний дух, пучки пахучого зілля звисали з дерев'яних балок під горищем. Гафійка тиснулася до стіни, наче злякане мишеня. В серці матері ворухнулось щось щемливе. Бідне дитя, вже стільки пере-

жила, що й тутешньому діду Павлу не снилося. Цікаво, він теж із паліями? Ні, навряд – сімдесят років усе ж таки, це не жарт. А ще в нього є душа. Та й у голові не куліш.

Боже правий, це ж треба – дід Павло! І про що вона думає?

– Зараз я вийду, – квапливо заговорила Уляна до доньки, – і стану на порозі, а ти за мною. І щоб не пискнула мені! Доки я не звелю, ти нічого не робиш, та як тільки почуєш одне слово – уважай, що то глас Небесний. Скажу «танцюй» – танцюватимеш, а накажу співати – пісню затягнеш. І щоб ніяких мені «Мамо, а що?». Тямиш?

– Так...

– І слухай мене уважно, бо я двічі повторити не зможу. А зараз запам'ятай – якщо залишишся сама, йди до хрещеної в Нічне.

– Так вона ж померла!

– Зате село стоїть.

– І що я там буду робити?

– Візьмешся в найми. А ти що хотіла? Корону царську?

Гафійка промовчала.

– І обіцяй мені – зараз, тут же обіцяй, хрест святий цілуй, – що ніколи на відьмування не пристанеш! Хай хоч там що, хай хоч небо на землю падає – а ти щоб до чаклунства ніяк! Ну, чого ти ждеш? Закляйся!

Срібний хрестик на тоненькій шворці неначе сам підлетів до дитячих губ.

– Обіцяю. Мамо, вони хочуть нас убити? За що? Що ми зробили? Хіба ми... я... тобто... Закон же один для всіх.

Уляна тихенько засміялася.

– Закон? Ти поменше бігай з малим писарчуком, то й дурниць не молотимеш.

Вже не бігатиме. Зовсім.

Розуміючи, що іншої нагоди не буде, Уляна рвучко пригорнула Гафійку до себе, трохи схилившись, поцілувала в чоло, з усіх сил жмурячи повіки, щоб гарячі сльози не текли по щоках, щоб часом не капнули на ніжну дитячу шкіру, і, знявши із себе разок червоних коралів, начепила доньці на шию.

– Хай тебе Господь благословить. Бережи себе, серденько моє.

Гафійка тільки схлипнула у відповідь. Мати ніколи нічого не казала їй про любов, і нині залишалася вірною собі. Вона просто приготувалася померти заради доньки.

– З Богом!

Старе дерево опиралося з обуреним рипінням, та Уляна, ламаючи нігті, все ж управилася із засувом. Її з'ява трохи розхолодила змовників – декілька чоловіків навіть відбігли від порога, незграбно розмахуючи палаючими смолоскипами, затиснутими у спітнілих, зашкарбухливих долонях. Уляна ледь не перечепилась об грубі колоди, що лежали біля входу, і зрозуміла, що добрі, богобоязливі селяни хотіли підперти ними двері.

Ці православні християни хотіли спалити їх живцем.

– Що це з вами, люди? Чого ви тут? Чи хтось захворів?

Уляна чула, як у неї за спиною важко, зі свистом, дихає Гафійка. Юрба, вбрана у грубе, поденне – а свята ж неділя! – обурено забулькотіла, нагадуючи киплячий казан, але ніхто не озвався. Усе село тут, гнівно подумала Уляна, від малих до немічних, тільки діда Павла немає і хворого Юхима, Левкових сина. А ці... вони або думають, що в підлому менше гріха наберуться, або ще хочуть перебратися до заутрені. Утім, байдуже. Їй вже однаково.

– А де ж твоє «дай боже», сусідонько красна? – нарешті виступила-виплеснулася наперед вертлява Горпина Дмитренко. Ця худа банькувата молодичка, з тих, що їм сам чорт не брат, безупинно звивалася – і коли йшла, і коли на місці стояла. Уляна думала – хоч і тримала ту гадку при собі, – що знає, звідки в того смикання ноги ростуть. Мало любить Петро свою

Груню, тим-то вона й зла, як муха у Спасівку. – Де твоє «доброго здоров'ячка у пресвяту неділю»?

– А там, де й твоя вишиванка нарядна, Горпиночко люба! У скрині, певно, замкнула. Говоріть, що вам треба, та йдіть собі, бо дитину збудите!

– А спить ще Гафія твоя? От що значить батька нема, а мати панькає! Гляди, Уляно, розбалуєш дівку, заголубиш, що свекруха скаже?

– Ти Орисю свою пантруй, бо не ти, а бурлаки її по бур'янах балують. Так чого ви прийшли, чесна громадо, – вогню мені позичати?

– Ти, кумонько-голубонько, знаєш, чого ми прийшли, – мовив Петро, підсуваючись до жінки. Він почувався незатишно й уперто дивився собі під ноги, а ось булькаті очі його пари хіба носа не торкалися. – Довгий був у нас терпець, та й він увірвався.

– Ой, куме, милий, – Уляна вперла руки в круті стегна, що напинали тонку сорочину, мов два колеса, згадавши, як давно – чи щойно? – вони з Петром хрестили дочку панської економки, – за терпець не скажу, та жалілася Горпина, що корінець твій вона від весілля мусить з каганцем шукати.

Петро відірвав злобний погляд від землі й метнув його на Груню. Та ледь слиною не вдавилася, почувши Уляну, але швидко оговталася і закричала:

– Ах ти ж безстыдниця, що ти верзеш?! Бодай тобі піна з рота пішла! Та все село знає, що до тебе писар ходить, і дяк тутешній, та й піп із Красного міг би – поселився! Ти таке про мого мужа плетеш, а сама хоч би спідницю одягнула! Гляньте на неї, люди добрі, лиш у сорочці та хустці стоїть! Ні совісті, ні страху!

– Я так борзо бігла зустрічати вас, гості жадані, – вбратися не встигла!

– Годі! – розлігся над громадою густий, сердитий бас корчмаря. Що-що, а гаркнути так, що не тільки люди, а й пси злякано замовкли, Левко Нагнибіда вмів, і то добре. Та й сам був під стать своєму голосу, міцний, кремезний, з руками, як коріння сторічного дуба, та грудьми, випнутими, мов діжка. – Чого воду в ступі товкти? Ти, Уляно, вибачай вже, а тільки смерть твоя прийшла.

– За яким це правом?

– Око за око – чула таке право? – Левкова Василина крикнула це так люто, ніби Гнат був їй, щонайменше, полюбовником. Корчмар розвернувся і відточеним, майже непомітним рухом ударив жінку по щоці.

– А ти мовчи, – порадив він. – Твоя мова на печі та біля каші.

– Гнат помер від серця, – терпляче пояснила Уляна, хоч і знала наперед, що це нічого не змінить. – Я казала йому «не пий» – але йому ж це як «не дихай». А я намагалася допомогти...

– Твоя поміч – на цвинтар дорога! – Невгамовна Василина про всяк випадок трохи відсунулась від мужа.

– Брешеш ти, Васю, й гріха не боїшся. Хіба забула, як я твого старшого на ноги поставила?

– То його Всевишній підняв! – підтиснула губи шинкаря.

– Авжеж, для цього й з неба зліз! Може, й спідницю тобі за корчмою не Гнат, а Всевишній піднімав?

– Та що ти кажеш, богохульнице! – забулькотіла Василина, обмираючи від жаху і не наважуючись звести очі на чоловіка. – Ще й на чесних молодичь наклепи зводиш! Тьху, Господи, твоя воля, чи ти за тою корчмою стояла? А ти що мовчиш? – напустилася вона на мужа, підбадьорена тим, що ніяких різких рухів з його боку не спостерігалось. – Чи так і будеш сопіти, доки твою жінку гидять?!

– То щастя Гнатове, що він дуба врізав, – озвався нарешті Левко і хмарно зиркнув на свою половину: – А з тобою, паршивко, я ще вдома поговорю!

Усі знали, що після таких розмов Васирина ходить багряно-сиза, як те небо на світанку, ще й на ногу припадає. За будь-яку вину або й без неї, лише під свій поганий настрій корчмар гамселив жінку, як добра хазяйка – тісто на Великдень, тільки що ціпом не бив. І хоча така біснувата жорстокість була незвичною навіть для села, заступатися за Васю ніхто не хотів – через її довгий язик. Окрім Уляни. Левко зненавидів її за це, а Васирина віддячила...

– То ти цій відьмі віриш, га? – Втямивши, що втрачати їй вже нічого, Левкова половина випнула груди, здоровенні, наче в дійної телиці, і посунула на мужа, як підвода в рів. – Вона тобі все село оббреше і не захекається, а ти, старий йолопе, радий, що дурний! Якщо вже вона така провидиця велика, все бачить, усе знає, то най скаже, від кого Меланка тяжка?

– Ви що, – неслухняні уста Уляни ледве ворухнулися, – ще й Меланку сюди притягли?

Шинкарка зашарілася і замовкла, чути було лиш її сердите сопіння, та образливі, злі думки. Односельці заюрмилися, як мурашки на падлі, марно намагаючись заступити спинами Меланію. За одне те, що ця боголюбива громада привела дивитися на страту хвору дівчину, Уляна повбивала б усіх – якби могла.

Німа Меланка, єдина дочка покійних сусідів Уляни, заможної пари Наєнків, народилася, коли їм обом було добряче за тридцять і такого дива вони вже не сподівалися. Дівчинка росла жвавою, моторною, вже в п'ять років щебетала, як той соловейко, карі кругленькі оченята сміялися до світу та батьків, які не могли натішитися своєю донечкою, вбирали її, як квіточку, і не давали братися їй за холодну воду. Та коли дівчинці зрівнялося десять, сталася біда: на її очах батька до смерті забив розлючений панський бугай. Хлопчаки на селі казали, що за кілька днів до того бика вкусила якась лисиця, але чи так воно було, чи ні, а Микиті Наєнкові не пощастило. Заклякла, на смерть перелякана дитина кричала до хрипу, до корчів, а на білому, як сніг, лиці жили тільки очі, що вбирали в себе страшну картину – як тата, її любого татуса здіймало на роги розлючене чудовисько, як воно, пускаючи піну і страшно мукаючи, топтало вже нерухоме тіло копитами, і ніхто не наважувався підійти до нього, тільки мати, яку гукнули сусіди, все рвалася на те злочасне поле, борсаючись в чиїхось руках та водночас намагаючись затулити Меланці очі. Дівчинка вже харчала, однак противилася цим спробам, кусаючи неньку за пальці, як зацьковане звірєнятко, і пускаючи піну не гірше того бика. Пройшло чимало часу, доки на пасовисько прибіг панський управитель, потурнак¹, що добре вправлявся зі зброєю, а ще більше – доки він відмовився від спроб вгамувати бугая, тямлячи, що Микиту вже не врятуєш, а за бидло пан з нього спитає, і одним влучним пострілом з рушниць поклав худобину на місці. З того дня Меланка не мовила більше ані слова, ані звуку не пролунало з вуст, що враз стали біло-синіми, немовби линялими, схожими на пелюстки зів'ялої волошки. Про те, що сталося з дівчач, Уляна дізналася з чужих слів, бо сама з'явилася у Висівках лише два літа тому, і відразу пішла до Наєнчихи – так, ніби там на неї чекали. Що їй казати, дурна. Як корч. Але ж допомогти хтіла! З цього всі її біди й починалися. Зі слів «я хочу вам допомогти». Ось і з Гнатом теж...

Уляна, як зараз, побачила худу, всохлу Мотрю Наєнко, котру нужда та злидні згорбили, із силою притиснувши до землі. По смерті чоловіка де їй ділося багатство – самотня, хвороблива жінка, не маючи ані братів, ані дорослих дітей, сама не годна була обробляти ґрунт, тому помалу спродувала його – частину Левкові, трохи Гнату, нині спочилому, дещо Петру... Обливалася гіркими сльозами, а серце – те, певно, й кров'ю стікало, та що мала робити – сама-самісінька, з хворою донькою на руках, з німою, яку ніхто заміж не візьме, бо вже ні посагу немає, ні краси, та ще й на селі подекують, що у Меланки після того трапунку з батьком у голові бракує сім гривень до рубля... Тому молоду вдову Мотрона зустріла хоч

¹ Козак, що в турецькому полоні з різних причин (приміром, щоби визволити з неволі товаришів) прийняв іслам. До кінця своїх днів він не смів входити до церкви, а лягав перед нею на землю, і через нього переступало все село. За цю покуту його ховали на загальному цвинтарі, і вважалося, що в Царстві Божім він буде зі своїм товариством.

і непривітно, гадаючи, що ця теж за персть² питатися прийшла, але стримано. Наточила їй узвару з надшербленого глечика, зітхнула, оглядаючи все ще чисту, доглянуту оселю:

– Ох, гріхи мої тяжкі, не те було за мого господаря! Нема кому поля зорати, нема кому й тин підняти... А ти з чим завітала, Уляночко красна? Чи земельки хочеш підкупити?

А Уляна візьми та й брякни:

– Нащо мені та земелька? Для доньки збережи! – І, помітивши, як вмить затьмарилося й без того змарніле лице господині, поквапилася заспокоїти: – Ти злого на думці не держи, я твою Меланку поправити можу. Їй треба вилити переляк, та ще дещо зробити, довго оповідати... Десь з місяць дитину до мене поводиш – сама її не впізнаєш! Мо', ще й заговорить, як буде благо!

– А я думала, брешуть про тебе на селі, – спокійно промовила Мотря, кладучи на себе хрест. – Бають, що відьма ти... Не треба мені твого відьомства! Це гріх великий перед Богом!

– Та спам'ятайся, що ти говориш! – Уляна, сама не усвідомлюючи, який в цьому її клопіт, все ж не відступалася. – Ти ж дочку згубиш, на все життя калікою буде, ні мужа, ні дітей – оце гріх так гріх! І не відьма я, просто шептуха. Від бабці це в мене, Царство їй Небесне!

– А не буде їй Царства Небесного, – напроорочила Мотря зле, ще й з такою впевненістю, ніби сама замість святого Петра біля райських воріт з ключами стояла. – Чорт у тобі сидить, тьху на нього і на тебе! А чи не ти свого чоловіка в могилу звела?!

Уляна вся підібралася, наче кішка, що полює на птаха; невимовно гарні сині очі, ледве забарвлені зеленим, геть позеленіли й звузилися.

– Вбили його в поході. Він січовик був. Он у Михайла спитай!

– У потурнака нашого? Ще б пак, він – та й не підтвердив! Ось що я тобі скажу, Уляно, – на все воля Божа, а душу безсмертну я не продаю! І кровинку свою занапастити не дам! Йди від мене, жінко, та хутчіш, доки я добра!

Уляна пішла, а Меланку з тих пір мати й надвір випускати перестала. Та не минуло й року, як Мотрона померла, у старій, скоцюбленій, як і вона, хаті, безземельна, бідна, лишивши дочку круглою сиротою. Уляна негайно взялася лікувати дівчину, і хоча було вже запізно, дещо таки вдалося виправити. Меланка перестала цуратися людей, навчилася всміхатися, найнялася до корчми на поміч Васишині – за харчі та одіж, і у свої п'ятнадцять виступала такою лебідонькою, що парубки в'язи звертали, на неї задивляючись. І все було б нічого, якби одного дня не виріс у дівки живіт – та ще й не від вареників із маком. Сироту у Висівках любили, жаліли, тому й покриткою робити не стали, на глум хлопам не дали. Обвінчали хутенько з кульгавим, одноокиим сином коваля, Павлом Бойчуком, що хворів на сухоти і небавом після весілля віддав Богу душу, та й повернулася Меля до корчми – вінчана й пузата. Васишина, щоправда, покричала для порядку, що вижене грішницю до дідька і нехай та Христа ради жебрає з байстрам своїм, із вилупком нікудишнім, та Левко швидко ці погрози їй назад в горлянку заколотив. А що вже цікаво було селянам, хто звів Меланку, – то словами не передати! Вся слобода, затамувавши подих, чекала, на кого ж вкаже тонкий дівочий перст, хто відповість громаді за кривду сиротини, та марно. Мелася так нікого і не виказала. Уляна, звісно, знала, хто є батьком дитини, але на виклик Васишини нічого не відповіла, не хотіла лиха, та, певно, не втрималася, кинула один-єдиний погляд з-під довгих чорних вій у той бік, де стояв кривдник, – та й цього вистачило. Вже зовсім розвиднилося, а зір у Горпини завжди був як у орла. Петро розгублено бухикнув і моргнув, хотів щось сказати, та не встиг. На своє ж щастя.

² Те ж, що й земля (заст.).

– Лайдак! Сучий сину! – заверещала Груня, вчепившись у залишки колись розкішної кучерявої чуприни мужа. – А бодай би тобі всохло! Бодай би твій стручок негодний на горох розсипався! Щоб ти ротом срава, а жопою їв! Вона ж німа!

– Так ото ж! – у Петра від болю аж сльози навернулися на червонясті, вічно запалені очі. – В тому-то й річ, що німа! То лише тебе, курво стара, на все село чути, най би тя заціпило!

– Це я – курва? Як млин за мною брати, як у прийма йти – то Груню, голубонько, а нині – курва?! А бодай ти світу білого не бачив! Бодай тебе від Святого причастя відвернуло!

– А це твій млин? – зарепетував і Петро, розгніваний таким відвертим наклепом. – Ні, ну ти мені скажи, це твій млин? Чи ти вже забула, що я його в оренду беру, га? Щорік пану Яремі по два червінці плачу?

– Ти платиш? – задихнулася від обурення Горпина. – Та чи ти, пес брехливий, бодай таляр дав за право господаря? Чи ти того червінця в руках тримав? Чи ти пана хоч у вічі видів?

Про відьму забули. Прибулі звично розділилися на два табори, і від того їхнього вереску аж небо тріщало. Ліпшої оказії годі було й чекати. Не повертаючись, навіть не озируючись, Уляна шепнула Гафійці: «Біжи!» – і лиш вітерець, що на мить торкнувся спітнілої під сорочкою шкіри, дав знати: донька підкорилося, ледь не вперше в житті зробивши те, що їй веліли, без зайвих розмов.

Слава Богу!

– Ой, людоньки добрі, зупиніться! – загорлала Василина, знехотя припиняючи забаву після того, як кулак Петра влучив їй у брову, а плювок Груні межі очі. – Це ж вона, оця відьма проклятуша, нас морочить! Ви лише гляньте на неї – стоїть і шкіриться! Зуби скалить, як вовчиця! Бий її, хто в Христа вірує!

Уляна не бачила, хто кинув у неї перший камінь – той, який став і останнім, – та цей «хтось» діло своє знав, бо влучив у скроню. Вона ще чула, як прямо під вухом щось тріснуло, ще встигла пізнати біль – пекельний, нелюдський, такий, ніби у вічі їй хтось хлюпнув крутого окропу, ще похитнулася – тіло намагалося встояти на своїх двох, та душа була вже поза ним, і, мертва, Уляна важко впала на землю, котра – як вона й сподівалася колись – стала останнім прихистком для чаклунки, що називалася удовою, хоча ніколи не була заміжня. Те, що робили з нею потім оскаженілі миряни, бачила тільки Гафійка. Стоячи на призьбі, притиснувшись до вибіленої бокової стіни, дівчина мовчки спостерігала за каменем, який обірвав життя матері – його пожбурих Петро, – за тим, як гамселили бездиханне тіло віруючі молодички, як спокійно, розмірено піднімалися та опускалися міцні, жилаві руки корчмаря, як усміхалася Горпина – сито, безтямно, немов упирка, що досхочу напилася людської крові, – спостерігалася і запам'ятовувала. Кожний рух, кожне обличчя, кожне слово, кинуте в запалі вбивства, Гафія закарбовувала в серці – у собі. Вона забуде це, коли сама помре, але не зараз, не тепер! Нині пора тікати по-справжньому – доки хтось із добрих сусідів не зазирнув до хатини і не здивувався тому, що вона – порожня. Услід дівчині полетів крик, і вона, хоча й ніколи не чула того голосу, зрозуміла: Меланка. Вона заговорила. І знову, хриплячи, як колись, ковтаючи слова, благала:

– Стійте, та що ж це коїться?! Що ви робите, Боже правий? Уляна ж нас рятувала, за що ж ви її?

Гафія якось надшерблено всміхнулася на бігу – будь здорова, Меланю, хоч ти добро пам'ятаєш. Гляди, заговорила, лебідонько, а я... стояла, дивилася на все те й не оніміла. Не оглухла, й очі мої не осліпли, на кров материну поглядаючи... Так що живи, Меланко, тільки подальше від Горпини тримайся, бо та й чорту в геєні вогняній буття перепсує, не те що тобі. То така пройда, що й святому спротивитись може!

Проминувши садок, дівчинка вискочила до річки Качечки, вузької, неглибокої, де талапалися, гелгочучи, тлусті гуси Левка. Наглядав за ними Юхим, первісток Нагнибіді, двадця-

тирічний парубійко, кругловидий, усміхнений та слинявий. Недоумок від народження, він довгий час тільки й умів, що під себе ходити, і якби не Уляна, яка щось таке з ним робила, напевне, так і помер би кебетним, як гриб. Утім, мама, пригадалося Гафійці, казала, що Юхим не жилаць на цьому світі – казала їй, але не Васи́ні, молодший син якої подався до Полтави за кращою долею, та й слід по ньому охолов. Юхим же за допомогою Уляни навчився трохи говорити, вдягатися та роздягатися без матері, а ще пасти гусей – навіть у Святу неділю, бо до церкви бідаку все рівно не пускали. Побачивши Гафію, яку дуже любив, він заухав щось привітальне, роззявив рота, від радості заслинившись ще дужче, і махнув їй рукою.

– Ооди сууди! – покликав він. Дівчинка спустилася на прибережжя і звично розкрила хлопцю обійми, він, щось мугикаючи, пригорнувся до неї, та ледве її долоні торкнулися сухої, шершавої шкіри на його шиї, якась спрага помсти, звір'яча лють охопила Гафійку. Та це ж Юхим! Син Левка, того самого Левка, що лупцював її матінку, – це виродок виродка! Ану ж, як Васи́на прийде сюди увечері гусей заганяти, ще й обідню неодмінно відстоїть, тварюка, аж зирк – а в річці Юхим плаває! Догори спиною – і такий мертвий! Якої тоді шинкарка заспіває?! Вити буде, стогнати – шкода, цього вже не почути, та можна ж і домислити! Довгі, сильні пальці дівчини зімкнулися на худім, як у гусака, карку Юхима. Кругле обличчя хлопця змінювало свій вираз так повільно – зі щирої радості на безмежне здивування, а зі здивування – на образ, не на біль, а на якесь дитяче незадоволення, таке, ніби у немовляти глиняного свисточка відібрали, – і, напевне, це його й врятувало. Він не боронився, не намагався звільнитися, лише незграбно вимахував кволими руками, а потім похитнувся і впав у воду, прямо на дупу, здійнявши каламутні смердючі бризки, які заляпали Гафійці спідницю. А вона ж так пишалася цією мальованкою, так тішилася з того, що вже дівка, доросла, вбирається красно... Гафія труснула головою – знайшла коли нюняти! – і послабила хватку. Ні, вона не вбивця. Не така, як *omi*! Не хоче бути такою! Чим Юхим винен, що у таких старих на світ народився? Хто його питав? Вона глянула на тихого, лагідного, як теля, хлопа, який виповз на берег, і, все ще сидячи, розтирав в'язи та віддано дивився на неї сірими, в кривавих цяточках очима, так і не втямивши, що відбувається. І від цього малечого нерозуміння Гафійці раптом полегшало.

– Вставай, – звеліла вона, і він покірно підвівся. – От же ж лихо, доки там твоя мати мою вбиває, ти тут штани намочив! Юхиме, слухай мене уважно. Я зараз піду, а ти, якщо тебе хтось спитає, скажеш, що мене не бачив, а просто у річку впав. Зрозуміло?

– Таак. Гаапілька ка-ала, я її не баців.

Дівчина зітхнула. Та бог з ним, яке має значення, що він скаже, так чи інакше, вона вже буде далеко – так далеко, що туди не дотягнуться закривавлені руки односельців. А якщо вона повернеться... себто коли вона повернеться за боргом, ніхто з них не зможе завдати їй шкоди – ні поодиночі, ні гуртом, най би село до того часу і вдсятеро збільшилося.

Тому що вона не буде такою доброю, як мама.

Цікаво, чому їй не плачеться? Лише холодно і терпко всередині, там, де серце... Та треба ще Юхиму наказати, щоб оженився, як того хоче Левко, бо неня говорили – біди не буде, якщо діточки знайдуться, вони не слабуватимуть, то хай собі, хороший парубок, а на статки не одна сирота піде, та й недовго їй мучитися за Юхимом – років п'ять... Гафійка ще раз зиркнула на хлопця – ні, менше. Роки́в зо три. Часу немає – ані в неї, ані в нього.

– Тобі батько велів женитися? – прямо спитала вона. Той кивнув.

– Ка-али, ожене.

– Добре. Тільки Орісю не бери, бо вона вже з пузом, хоча й сама не знає.

– Овва, не бели! А як тато звеляць?

– А ти татові вповідай, що хочеш на святу Покрову братися – хто ж тобі відмовить? До Покрови в Орісі живіт на ніс налазити буде! Повтори, що мусиш говорити?

– На Поклову хосю зенитися.

– Молодець. – Гафія чмокнула хлопця в чоло і здивувалася, відчувши, як по щоці в неї потекло щось тепле. Що ж вона за почвара – плаче, залишаючи слинявого нетямку, а коли матусю... її ріднесеньку... Тут Гафійка захлинулася власними думками – і риданнями.

– Цюєс, цюєс, – не зважаючи на її схлипування, Юхим смикав Гафійку за рукав сорочки, – а як ти заєс пло Олисю? Вона кала топі?

– Ні. Нічого вона мені не казала. – Дівчинка зловтішно хмикнула, вмить опанувавши себе. – Просто знаю, і все. Воно й на краще, – вже сама до себе промовила вона. – Оріся – не Меланка, їй цього не подарують, ще в дьогті скупається та пір'ям порозкошує, курва вона, й мати її курва!!!

– Сцьо?

– Пусте. – Гафійка скуйовдила рідкуватий, м'який, як пушок курчатка, чуб хлопця і, не озираючись, заквапилася до місточка. Біжачи, вона повторювала подумки, що більше не оглянеться, нізачо, хоч би там що, хоч би стрісли в неї за спиною усі Висівки нараз, та все ж не втрималася, бо до неї долетів жахливий сморід, наче з пекла, він захопив її зненацька і зупинив – прямо на мосту. Це дим. Щось горить. Гафія таки обернулася й скрикнула: багрянні спалахи вогню розтинали небо і її зіниці.

Вони підпалили хату.

Мазанка палахкотіла, як сухий сніп, вогонь обіймав її, облизував жадібно, палко, здавалося, що з-під призьби випустила свої пелюстки гігантська палаюча квітка, вогниста росичка, що впіймала біленьку комаху оселі і тепер не випустить її нізачо, доки не лишиться чорний попіл, сіро-чорна зола з білої кузьки... Що ж вони зробили з маминим тілом? Що ці іроди збираються з ним робити?!

Тріснула балка, солом'яна стріха теж взялася вогнем, і навіть крізь зелений серпанок дерев у крихітному садочку Гафійка помітила стовп сяючих леліток, що здійнявся догори. Якусь мить ті іскри ще трималися купи, а потім розсипалися, бризнули врізнобіч, рознесені вітром, яскраві, грайливі, як зоряний дощ, що раптом узяв та й полетів до неба, а не до землі. Хтось окликнув її, чийсь голос – тінь чийогось голосу спитала похмуро, чого вона чекає, і Гафійка, що вже готова була бігти назад, до матінки, до своєї хати, завмерла, здригнулася, востаннє уявивши собі понівечену неньку, – куди вони кинули її, у вогонь? – і повільно, човгаючи ніжками у грубих постолах, посунула вперед, сама не відаючи дороги. Під колодами, гладенька, як атласна стрічка, вплетена в її косу, переливалася жовтим тиха Качечка.

– Господи помилуй! – приніс вітер услід за чадом.

Це вбивці. Вони моляться. Он скільки молитов, щоб виблагати в їхнього Бога якоїсь милості. А її мама в житті й мухи не забила. Всіх лікувала, хто приходив до неї, жодному не відмовила. Їй було тридцять років – ще молода. Чому Він не помилював її?

Гафія зірвала з шиї хрестик, на якому присягала матері, і якийсь час – хвилю чи вічність – дивилася, як потьмяніле срібло відзивається сіруватим блиском на пестоці сонячних промінців. Вона утратила все, що мала, але не себе. І не своє знання. Вона втратила матусю і господу, тихе життя і мрії. Добрі сусіди вбили Уляну і розтрошили майбутнє її дочки. У Гафійки не залишилося нічого, а Бога... що ж, мабуть, його в неї ніколи й не було. Рай не для таких, як вона.

– Заступи, помилуй і охорони нас, Боже, своєю благодаттю. *Авжеж. Заступай їх, Боже. Давай їм блага, охороняй їх. Бо ти справді – їхній Господь. А я... я не бажаю мати з ними нічого сумісного. Навіть Бога. Ти мене чуєш, Царю Небесний? Нічого, навіть тебе!* Хрестик упав у жовту воду зовсім нечутно, увійшов у неї, як у масло, й тиха Качечка прийняла у своє тепле лоно і символ втраченої віри, і ту присягу, яка застигла на ньому ледь видимим відблиском сонця, що торжествує у ще одному дні свого народження.

Частина 1

Глава 1

Що таке видіння і як з ним боротися

*Провість – це дурниця; ніяких провістей не буває. Доля не
шле нам вісників – для цього вона достатньо мудра або достатньо
жорстока.*

Оскар Уайльд

*Селище міського типу Вишневе,
Києво-Святошинський район, червень 2007 року*

Новий день Тамара Олександрівна Сотник (для справжніх друзів – «просто Тома») зустріла з тяжким усвідомленням того, що їй все остогидло. Жодних підстав для такого похмурого узагальнення не було, тому воно викликало ще більше занепокоєння, ніж ґрунтоване на чомусь суттєвому передчуття. Вже спаковані валізи, пузаті торби та картонні коробки з начинням розсілися по кутках спальні, готові до переїзду в будь-яку мить, хоч сьогодні, негайно. За прозорими, добре вимитими вікнами – навіщо вона драїла ті шибки вже перед від'їздом, Тома й сама не відала – буяло у всій своїй соковитій зеленій красі новонароджене літо. Сонячні зайчики, як м'які одаліски, лежали на лапатім листі кленів та платанів, повітря дзвеніло кришталевістю, і передзвін той, чистий, мелодійний, просочувався крізь стіни й через скло, змушуючи резонувати келихи в сервантах та розморені від спеки людські тіла. На якусь мить Тамара навіть пошкодувала, що залишає це привітне містечко, яке дивним чином суміщає чарівливу неквапливість провінції з шаленим ритмом та амбіціями столиці. Ходили чутки, що за кілька років Вишневе цілком офіційно увійде до складу Києва, але чекати Тома не могла. Вона й так провела тут більше часу, ніж планувала. З її роботою все-таки краще перебувати в сяючому оточенні Вогнів Великого Міста. Принаймні, іногороднім клієнтам легше винайняти номер у столичному готелі, ніж знайти, де зупинитися в селищі міського типу, яке зроду-віку не було ані курортом, ані місцем паломництва спраглих до архітектурної краси туристів.

Тамара знехотя підвелася, босоніж почалапала до великого дзеркала у крихітному коридорі, зазирнула у нього і, переконавши себе, що за вісім годин сну її личко якщо і змінилося, то лише на краще, знову тяжко замислилася над причинами своєї дратівливості. Нічні дзвінки? Буває, але сердиться вона недовго, щонайбільше упродовж розмови, завжди короткої, бо після десятої вечора на всі «алло» вона відповідає таким чином:

– Хтось помер?

– Ні, – як правило, озиваються на тому кінці дроту.

– То зателефонуйте зранку.

На ранок від гніву чи, радше, від сердитості людини, котру дзвінок вирвав із солодких обіймів сну, зазвичай не лишається й сліду. Бувають, звісно, й винятки – так, здається, з тиждень тому якийсь навіжений запевняв, що телефонує до СБУ – о третій ночі! – щоби розповісти про підступних шпигунів, які кружляють навколо нього, як мухи над... гм... гноєм, сповнені хтивого бажання викрасти його рецепт хлібного самогону. Заклопотаний самогонник телефонував тричі; спочатку Тамара просто кинула трубку, потім спитала, чи дядько часом не сприйняв анекдот про напис на дверях СБУ «Дзвінок не працює – стукайте за телефоном» надто серйозно, і наостанку просто гаркнула в трубку:

– Нічний відділ по роботі з дятлами, чергова майор Сотник слухає!

Дядько радісно затараторив – а чи не підкаже люба пані, тобто, даруйте, товариш майор, адресу, на яку він міг би надіслати власноруч зібрані досьє на зловмисників. Тома, позіхнувши, охоче відповіла: «Місто Київ, вулиця Фрунзе, 103»³ – і втішений громадянин відключився – напевне, пішов на пошту за конвертами. Однак вже цілих шість ночей її ніхто не турбував – отже, причина не в цьому. Тоді що ж її бентежить? Не надто пунктуальні відвідувачі – себто відвідувачки, якщо точніше? О, то ще та морока! Переважну більшість клієнтури складали представниці саме тієї статі, яку хтось здуру назвав прекрасною, і витворяли вони таке, що ні на яку голову не налазило (саме постійні натовпи подібної клієнтури і стали головною причиною їх з Ігорем розриву після трьох років подружнього життя). Якійсь жіночці нічого не варто було прийти о другій дня замість призначеної сьомої вечора, і бодай би була подумала, що, напевне, зруйнує якісь плани господині дому, що на другу годину теж трапляються призначення, – де там! Адже вона – тут, ось вона, пуп землі, озброєна ніяковою усмішкою і похвальним наміром «почекати в коридорі» – так, ніби сусіди (це неминуче зло багатоповерхівок) все життя тільки й мріють про юрбу знервованих тьоть у спільному передпокої, що заважають їм пробиватися до власних дверей. Щоправда, нині Тамара мешкала у приватному будинку, але так недовго... За роботу Тома брала тільки грошима – її смішили заяви не в міру «просунутих» у магічних справах персон про те, що їй Дар від Господа «на шару» дістався, то як же може вона, сяка-така-прикра, не виконувати свою місію на Землі безкоштовно і не допомагати всім, хто цього потребує?! Якщо Тамара Олександрівна мала час і натхнення, вона пояснювала, що звать її зовсім не мати Тереза; що, по-перше, невідомо, чи дійсно Господь, а не хтось інший, дав їй той Дар – ця заява на смерть лякала в Бога віруючих бабусь. По-друге, звідки їм відомо про якусь «шару»? Може, вона вже заплатила за свої здібності, а може, ще заплатить. І по-третє, чи не сказав їм Творець по секрету, що вона буде їсти в перервах між допомогою всім стражденним недосконалого світу цього? На останнє контрзапитання дехто блискавично знаходив відповідь: «А гостинці?» Тамара лише фиркала. Якби вона жила у глухому селі, без газу, магазинів та інших благ цивілізації, то й гроші їй були б не потрібні, але чого немає – того немає, а які вже гостинці їй возили – то застрелитися й не жити! Останній презент чомусь запам'ятався найкраще: кабачок, дві головки часнику і банка торішнього вишневого варення. За це підношення подружжя хотіло знижку, і воно їй дістало, бо «дістало» також і саму Тому, аж до печінок. Вона на все була готова, аби їх здихатися, й таке теж бувало нечасто. Крім того, не візьмеш грошей – візьмеш на себе чужі проблеми; цього неписаного закону ніхто не відміняв, і навіть з постійних своїх клієнток, яким періодично продивлялася поточну ситуацію просто по дружбі, вона брала хоч кілька гривень – ясна річ, не тому, що їй на хліб бракувало. Але все це траплялося з Тамарою так довго і часто (і до того ж регулярно), що легше було б хмари сачком лапати, аніж через це дратуватися. Що ж тоді?

За роздумами Тома встигла прийняти душ, одягнути чорну блузу з довгими шифоновими рукавами і тепер, ретельно фарбуючи очі – прийом мав розпочатися лише за годину, хоча ніколи не знаєш, як воно вийде насправді, – продовжувала розмірковувати над причинами свого кепського настрою. Звичайні пояснення на кшталт «не з тої ноги встала» тут не проходили, сон, який вона бачила цієї ночі, хоч і не був аж надто добрим, являв собою звичайне попередження про речі не вельми приємні, але ніяк не смертельні і, що найголовніше, поправні. День видався чудовим, хіба що трохи більш спекотним, аніж те годилося б для початку червня, однак Тамара добре переносила жаринь, принаймні доки та не сягала критичної межі в тридцять п'ять градусів. Син подався на сине Чорне море в супроводі бабусі, і Тома нарешті могла відпочити від тої білявої дзиги в окулярах, від схожого на кулеметні

³ Психіатрична лікарня імені Павлова.

черги безперервного стукотіння по клавіатурі, від косих поглядів учителів і зляканого перешіптування у неї за спиною. І чи могла вона винуватити нещасних педагогів? Останнє «ноу-хау» Іванка – ціла серія гіпертонічних кризів у викладача англійської мови, усього їх було щось п'ять за тиждень, влаштована добрим хлопчиком лише тому, що його друзяки-лобуряки не підготувалися як слід до контрольної роботи, – не лізло вже ні в які ворота. «Швидка» їздила до школи щоранку, наче на підстанцію, і тягала бідного «англійця» сюди-туди, як лантук з половою. Тамара втрачала терпець, намагаючись розтлумачити сину, що дар, який він успадкував від неї, – це як фамільний меч і не можна махати ним навсідч для забави, бо дуже легко поранитись. За її спиною, а тепер уже й за спиною Івана стояло щонайменше шістнадцять відьомських поколінь – це якщо не рахувати власне її й повірити, що Ванда Любомирська, року народження одна тисяча шістсот тридцять третього, до якої Тамарі вдалося прослідкувати свій родовід, була найпершою з них (що вельми сумнівно). Та замість виправдань чи хоча б пояснень Іванко бурмотів без упину: «Ма, ну я ж не для себе». Не так легко бути потомственным чаклуном у дванадцять років та ще й у дуже середній школі, щоправда, прикрашеній назвою «ліцей», – це вам не Гаррі Поттер з його платформою номер дев'ять і три чверті, Гогвортським експресом і Гогвортською школою чарів і чаклунства. Це цілком реальний, в міру хуліганистий, гарненький хлопчисько з незвичайними здібностями, який заради дружби готовий на все. Втім, після літніх канікул Іванко нарешті буде вчитися у справжньому ліцеї, а спробує ще раз підтримати приятелів таким чином – дістане від неї на горіхи, і тепер уже не тільки на словах. За це не варто перейматися.

Тома пірнула в свою улюблену чорну спідницю, довгу та вишукану, радісно відзначивши, що знову трохи схудла, аж тут її хребтом побіг неприємний морозець. Це був уже не просто настрій, а *передчуття* – у чому різниця, вона знала дуже добре. І це було *лихе передчуття* – бо від хорошого у мурашок, які гасають шкірою, не буває крижаних лапок. Тамара увійшла до кімнати, де приймала клієнтів, запалила свічки, огляділася – передчуття не зникало, але й не підсилювалося; холодильник замер собі між лопатками, ніби там і жив.

От паскудство.

Руки звично потягнулися до карт – захотілося розкласти якийсь пасьянс, бодай простенький, щоб заспокоїтись, аж тут зацвірінкав дверний дзвінок. До початку першого сеансу залишалось ще півгодини, та це лише зайвий доказ недосконалості людської натури... Видно, комусь припекло. Кинувши по дорозі контрольний погляд у люстро, Тамара Олександрівна гостинно розчахнула двері. На порозі стояла якась жіночка в сірому костюмі, схожа на мишу, що переїла анаболічних стероїдів, – маленька, м'язиста і сердита. Тамара бачила її вперше в житті, та абсолютно точно знала те, що їй не призначалося.

– Доброго ранку, – привіталась гостя. Тома кивнула у відповідь.

– Ви пані Сотник?

– Тамара Олександрівна. А ви?

– Що я? – Миша з ніжками слона переминалася на порозі й відчайдушно червоніла.

– Як вас звуть?

– А це обов'язково? У мене жахлива проблема. Тобто далі нікуди. Ви собі навіть не уявляєте!

– Ваше ім'я?

– Мені хотілося б... ні, я наполягаю на повній конфі... ден... ційності мого візиту сюди, а коли ні, то я...

– Пані Ікс, як мені до вас звертатися? Просто Хе?

– Звертання, імена – який це мотлох, – зі знанням справи махнула рукою сіра. – Усі ці назви, самоназви – ніщо в порівнянні з вічністю. Ви зі мною згодні?

Тома трохи схилила голову, пильно роздивляючись незвану гостю.

– Ні, не згодна.

– То ви відьма чи ні? – крякнула жіночка.

– Так, потомствена. Що ще вас цікавить?

– А де ваш знак?

– Де мій що?..

– Ну, якщо ви відьма, то на дверях вашого дому, або хоча б біля одвірка, має висіти знак. Попередження. Біле коло в червоному обідку, а на ньому – чорний силует старої розпатланої карги, у ступі, з мітлою, і підпис: «Обережно – відьма!».

– Оригінально, – мовила Тамара, карикатурною кривою усмішкою віддавши належне дотепності зайти. – Треба спробувати щось таке намалювати. Це все?

– Ні. – Сіра набрала повні груди повітря – це, вочевидь, додало їй рішучості – й видихнула: – То я можу нарешті увійти?

– Якби могли, то вже увійшли б.

– А це що значить?

– Лише те, що я сказала.

– Ну гаразд, гаразд. – Мишка поклала собі на груди пальці-сардельки й замислилась. – Мене... моє ім'я, ну, скажімо... Лариса.

– Добре, Скажімо-Лариса. Що у вас трапилося?

– Я мушу говорити про це на порозі?

– Ні, ви маєте право зберігати мовчання, ось тільки адвоката вам навряд чи призначать. Не розумію, кому потрібна допомога – вам чи мені?

– О, я... та годі... ваш телефон мені дала Віра Охрімівна Біс. Ви ж її пам'ятаєте?

Забути Віру Охрімівну Біс не змогли б усі підкошені амнезією герої мексиканських серіалів, разом узяті. На те виглядало, що паспорт їй у пеклі однофамілець виписував, аби люди наперед знали, з ким справу матимуть. Тома мовила:

– Прекрасно. Чому ж ви ним не скористалися?

– Ким?

Терплячість – моя чеснота.

– Не ким, а чим. Телефоном.

– Вашим?

– Ні, президентським! – гаркнула Тамара, забувши свою попередню мантру. Мишка образилася.

– А до чого тут президент? У вас зайнято було.

– Довго?

– Що довго?

Тамарі Олександрівні хотілося завити, але вона стрималася і зробила крок убік.

– Заходьте. Непроханим гостям дається двадцять хвилин.

Жінка-загадка Лариса скинула взуття і швидко й цілеспрямовано потупцяла до Тамариної спальні, ігноруючи оклик хазяйки. Доки Тома націлювала сіру на вірні двері й садила у крісло для відвідувачів, втратила ще хвилини чотири. Була надія на те, що перший сьогоднішній клієнт запізниться, однак дуже слабенька – той був педантичним чоловіком, точним, як кварцовий годинник. Утім, свою «жахливу проблему» Лара виклала дуже швидко, а спробу поділитися важливими подробицями Тома задушила в самому зародку. Нічого нового вона, звісно, не почула, і проблема в жіночки була найбанальніша. Навіть не проблема, а так – проблемка, проте кожній людині те, що відбувається особисто з нею, завжди здається катастрофою біблейських масштабів.

– І що ви хочете від мене? – без ентузіазму поцікавилася Тамара в кінці оповіді.

– Хіба не зрозуміло?

– Перепрошую, ні. Озвучте, будь ласка.

– Я хочу, щоби ви її знищили, – зловісно промовила Скажімо-Лариса, й очі її засяяли, вбираючи в себе коливні вогники свічок. Вона перегнулася через стіл, ледь не зачепивши підсвічник, і видихнула Томі в лице: – Щоби ви стерли її з лица землі, ось що!

– Кинути в неї ядерною бомбою? А навіщо це вам? Я не розумію – адже чоловік до вас повернувся.

– Він живе зі мною тільки заради дітей, – схлипнула мишоподібна відвідувачка. На якусь мить Томі стало шкода її – таку зворушливо незграбну, розгублену і розчавлену холодною правдою життя, що рано чи пізно приходить, як усвідомлення, до кожної жінки: виявляється, своєму чоловіку, крім тебе, можуть подобатися ще й інші молодичі. І питання лише в тому, наскільки сильно вони йому подобаються.

– І ви гадаєте, що з її смертю ситуація зміниться?

– А хіба ні?

Тома глянула ще раз на розкладені карти Таро.

– Не впевнена. На мою думку...

– Тоді, – перебила її Лара, – нехай вона помре просто так. Нехай вона мучиться – страшно і безнадійно. Нехай у неї спочатку повилазять коси, оте біле перепалене клоччя, яке вона носить на довбешці, а тоді...

– Стривайте-но, шановна, – льодяним голосом зупинила її Тамара. – Для чого ви мені все це розписуєте? Ви будинком не помилилися? Хіба на моєму написано «кілер»?

Ранкова гостя замовкла в своєму кріслі, з очікуванням дивлячись на хазяйку.

– Ну ось що, Лізо, – втомлено мовила Тома, – нікого я вбивати, звісно, не буду – тим більше що дівчина, про яку ви говорите, абсолютно ні в чому не винна. Хіба в тому, що у вашого мужа склероз і він забув сказати їй, що жонатий. Таке трапляється. Щойно дізнавшись про цю забудькуватість, вона вказала йому на двері, так що нищити її я б не стала – інша панна могла б виявитися не такою високоморальною. Тому...

– Звідки ви знаєте, як мене звуть? Віра Охрімівна сказала?

– Ваша тітка на цю тему зі мною не говорила. – На лиці Єлизавети ясно читалося, що вона не вірить жодному слову, та Тамарі було плювати. – Я ворожка, забули? А якщо вам аж так кортить когось убити, то для розминки ми можемо почати з вашого чоловіка, як більш підходящої кандидатури. Спочатку, як ви й забажали, у нього вилізе волосся на голові – щоправда, його там не так багато, та все одно приємно. Потім...

– Ні! Що ви таке мелете?! – Жіночка аж звелася на ноги, її м'ясисте обличчя палало, наливаючись подібно до стиглого томата. – Як тільки у вас язик повернувся! Та як ви смієте?! Я люблю його, невже не ясно? Я жити без нього не можу, я...

– ...Я, я, я. Ну звісно. – Тома теж підвелася, глянувши на годинника і даючи зрозуміти, що сеанс закінчено. Коли тонких натяків хтось не розумів, вона робила товстіші, починаючи їх із чарівного слова «геть». – А ви не подумали, що ту дівчину теж хтось любить? Що в неї є батьки, брат, дві сестри, одна з яких хвора на ДЦП? Що вона, до слова, ще у школі вчиться?!

Гостя пополотніла.

– Цього не знала навіть тьотя Віра.

– Єлизавето, гуманістко ви моя, а вам не здається, що карати Олю... її звуть Оля, правда ж? – так-от, що це несправедливо – карати її за гріхи вашого мужа? Вона, знаєте, не Ісус Христос.

Ліза стояла струнко, як солдат на плацу, пальці, що вчепилися в ремінець сумочки, побіліли від напруги, та голос залишався сухим, неначе гірчичний порошок:

– Якби я хотіла справедливості, то звернулася б до суду.

– Дуже смішно, – мляво прокоментувала Тамара.

– Я прийшла сюди не для того, щоб вас розважати. Даруйте, що змарнувала ваш час. Тьотя Віра казала мені, що ви дуже могутня чаклунка, але не згадала, що ви – черства, товстошкіра і байдужа до горя ближнього свого людина.

Сказала жінка, замовляючи вбивство.

– Мені доведеться знайти когось іншого, не настільки закам'янілого. Ще раз вибачте.

– Стривайте, – Тамара зітхнула. – Гаразд. Переконали. Це буде нелегко, але я згодна.

– О... що ж... я не знаю, як вам і дякувати!

– Спеціально для цього людство винайшло гроші. Але попереджаю – ціна висока.

– Байдуже. Я добре заробляю, і мої старі... Ціна не має значення. Коли до вас прийти?

Тома ледь стрималася, щоби не знизати плечима.

– На молодий місяць. Десь за два тижні. Вісімнадцяте червня підходить?

– Так, – квапливо погодилася сіра. – Що мені з собою взяти?

– Дві воскові церковні свічки, вашу фотографію, фото чоловіка і його сорочку.

– А від неї що принести?

Та що хочеш, однаково викину.

– Маєте її знімок?

– І не один, – гордо повідала радикальна відвідувачка.

– Вистачить одного. Фото і речі я не повертаю. Чекаю вас вісімнадцятого опівдні.

– А пізніше не можна? Надвечір? Я на роботі.

– Я теж. Візьміть відгул. І задзвонить мені попередньо на мобільний, бо я скоро переїжджаю. Дам нову адресу.

– Добре, добре, як скажете. – Ледве не кланяючись, Єлизавета незграбно взулася і вискочила за двері. Тамара зітхнула. Нічого складного в тому, що вона замислила, насправді не було. Вимести з голови цієї мстивої дурепи усі думки про смерть суперниці та зробити приворот на чоловіка, щоб від сім'ї не бігав, хтивий козел, – справа кількох сеансів і малих сил, та Лізі про це знати необов'язково. Тома чудово знала цей тип жінок – у них винен весь світ, окрім любчика, вони самі вигадують виправдання для своїх мужчин, та ще й такі, що будь-який адвокат від заздрощів вдушиться; вона не просто не поважала таких квочок, а зневажала їх. Та якби мишка дійсно звернулася до іншої ворожки, наслідки могли б бути печальними. Добре, якби тільки на гроші її розвели, цю фурію – втім, зраджена жінка дасть сто очок вперед усім трьом богиням помсти, – так ще ці недороблені провидиці, вішунки і знахарки можуть щось таке вступити, що хіба Пан Бог поправить, а відробляти завжди важче, аніж попередити.

Ворожка... Цікаво, чому вони всі так бояться цього слова – відьма? Що у ньому такого поганого? Хіба що церква піну пускає – провина, мовляв, перед Богом. А чим є богослужіння, як не ушляхетненим відлунням ритуальної магії? Визнати це? Та ви при своєму глузді? Усе, що було до християнства, – гріх; усе, що є у християнстві, – від Бога. Яка вузьколобість!

І знову пролунав дзвінок. Будучи впевненою, що це прийшов пунктуальний пан Петро, Тамара не стала зазирати у вічко – і дарма, бо на порозі замість Петра Іполитовича виявився незнайомий чоловічок, довгий, як лозина, худий, як сірник, і весь окутаний солодкуватими алкогольними випарами. Волосся чоловіка, кучеряве і безбарвне, неначе молоді кукурудзяні рильця, спадало йому на очі так, що з-під чуба стирчав лише кінчик носа, гострого, як щойно заточений олівець. Як тільки двері відчинилися, зайда видав нервово:

– Щойно до вас приходила моя дружина. Що вона хотіла?

– І вам доброго дня.

– Я спитав... – Чоловічок упіймав ніжний погляд Томи, закашлявся, сухо пробубонів «Здрасьте», і відразу ж продовжив: – Що у вас забула моя жінка?

– Торішнього снігу. То це була ваша жінка? Така пані років сорока...

– Тридцяти.

– Може, й тридцяти, за паспортом. А на вигляд – сорока, сизоока...

– Гарненька шатенка. І очі в неї сині, а не сизі.

Гарненька? Шатенка? Чи то любов таки сліпа, чи то цей добродій. Тамара, втім, просто стояла і мовчала.

Чоловічок, перерахувавши всі прикмети своєї пари, нетерпляче затіпався.

– То це вона чи ні?

– Консультація у мене платна, – відрубала Тома, – але навіть внесення вами певної суми не є підставою для розголошення лікарської таємниці. Якщо ви стежили за своєю жінкою – а ви явно стежили, – то самі маєте знати, хто у мене був.

Неприємний гість якийсь час блимав банькуватими очима, вочевидь, перетравлюючи цей монолог, – за потреби Тамара добре вміла будувати складні вербальні конструкції і ніколи не збивалася.

– Це вона, – нарешті видушив чоловік. – Я впевнений. І я в курсі, що вона тут робила. Не триндіть, ніби ви лікар! Я все про вас знаю.

– Геть усе? Слухай, Господи, щось ти сьогодні на себе не схожий. Блідий якийсь. Певно, важкий день... Та ти прохось, не стій на порозі!

Чоловік стиснув губи так, що вони геть зникли, лишивши по собі щось схоже на дірочку в курячій гузці.

– Я не придурююсь, – промовила Тома вже серйозно і значно люб'язніше, ніж того вимагала ситуація. Можливо, в іншому випадку вона й послала б цього нескладного чоловіка на дідькове весілля, та сьогоднішній жвавий ранок добре відволікав її від нечіткого, змазаного, але безумовно лихого та зловісного передчуття, яке з'явилося відразу за роздратуванням і яке Тамара ще не витлумачила. – Навіть маю диплом медінституту. З відзнакою.

– З якою це? – схидно скривився чоловічок. – Із пентаграмою?

– Саме так. Із знаком якості. Якщо інших питань немає, то я вас більше не затримую.

– Сподіваюся, ви не думаєте, що я дозволю зеленому дівчиську командувати мною?

– Думаю, чоловіче, бо я тут живу. А ви хто такий?

– Я чоловік Єлизавети!

Не помітивши в очах Тамари благоговійного страху, створіння, видно, змудилося і вирішило заявити рішучий протест:

– Ну ось що, з мене годі. Ставтеся до мене з повагою, бо інакше я...

– Що? – Ввічливість, як виявила свого часу Тамара, дуже летюча субстанція – від кипіння гніву перетворюється на газ і швидко випаровується. – Ти й мене спробуєш трахнути, забувши попередити про дружину Лізу? Боже милий, та тій дівчині, що лягла під тебе, треба виливати переляк, і то ретельно. Що ти собі думаєш? – Коли їй грубіянили, Тома завжди переходила на «ти» – так було легше огризатися. – Корчиш тут із себе на всю губу пана! Жінці своїй цю виставу закатай, може, дождешся оплесків, а я – глядач невдячний. Кажи, чого треба, якщо треба чогось, а як ні, то гляди за поріг не перечепися.

Чоловік відкинув пухнастий чубчик з чола, і на Тому глянули несподівані у своєму холоді блакитні зіниці.

– Кого вона хоче вбити – її чи мене?

– Ну-у, тебе вона любить. Не розуміє, бідна, що легше одного котяру блудливого зі світу звести, аніж щоразу по новій юнці нищити, але ти не тривожся. Нікого я не вбиватиму, хоча... ти краще йди з-перед очей, не спокушай.

– А я в усе це не вірю! – пішов з тузів чоловічок. Тамара широко розвела руки, демонструючи, як це її втішило.

– То в чому проблема?

– Нема проблем. Це просто страховка. Раптом зі мною щось трапиться...

– А, ти орендуєш банківський сейф, – підхопила Тома. – У сейфі конверт з написом: «Відкрити в разі моєї загибелі», а в конверті записка: «У моїй смерті прошу звинувачувати свою хтиву натуру, небажання тримати член у трусах, дружину Лізу і родиму відьму Тамару Сотник, яка навела на мене порчу та міліцію». Цікаво, за розтління неповнолітніх ще саджають? Не пам'ятаєш, скільки дають?

– Чого дають? – поперхнувся бідолаха.

– Років, Модесте, років. Ув'язнення. Ну й іменнячко в тебе, господи прости! Хто тебе так обізвав, мати? Промакнулась вона трохи, тебе скромним уявити не легше, аніж бегемотів у синхронному плаванні... Тільки не питай, звідки я все знаю, ти ж все рівно не повіриш, що Єлизавета мені навіть імені твого не сказала.

– Я не...

– Ти – не, це вже точно. Скільки їй насправді, Олі тій? Шістнадцять? Не чую.

– П'ятнадцять. – Нещасний Модест уже тричі прокляв той шлях, яким прийшов до цього дому. – Богом клянусь, вона сама цього хотіла. У штани до мене лізла...

– Щось там шукала? Може, грибів? – Тамара вже втомила підпирати косяк і вирішила закружлятися.

– Я присягаюся...

– Не треба, бо ще язик коростою вкриється. Та й ніколи мені, зараз до мене клієнт прийде, хороший такий, тільки серце в нього слабке – бо добре. Він нікого не зводить, не зваблює, нікого не замовляє – такий архетип нормальної людини, що хоч під скло його та в музей. І я не хочу, щоби він...

Томину мову перервав дзвінок мобільного. Петро Іполитович, увесь суцільне каяття й перепрошення, повідомляв, що вивихнув ногу, і хвилювався, чи не переведеться на руді миші все лікування від того, що три сеанси він змушений буде пропустити. Тамара щиро запевнила, що аж ніяк, побажала пану Петру швидкого одужання, дорікнула, що не послуухався її попередження й пішов у гори, і відключилася. Модест свердлив її блакитними очима-викрутками, але мовчав.

– Бувай здоровий, – озвалася Тома, збираючись завершити й цю розмову також, і вже хотіла зачинити двері, та Модест раптом випалив:

– Якщо я вірно зрозумів, у вас зараз «вікно», так? То прийміть мене, дуже вас прошу! Я заплачу, скільки треба, ще й докину трохи, тільки позбавте мене від цих дуреп. Від обох!

Тамарі стало трохи цікаво.

– Яким чином?

– Яким завгодно, але з гарантією. А найкраща гарантія – то, гм, смерть, – додав він, притишивши голос.

Тепер для повноти картини бракує тільки Олі, яка прийде сюди замовляти смерть Єлизавети, з грошиками, зекономленими на шкільних обідах.

– Це як пити дати. Позбавлю-но я світ від одного дурня. Від тебе.

Модест пополотнів – для чоловіка, який «у це не вірить», він був, як сказала б Рита, надто емоційним.

Цікаво, чому пригадалася саме Рита? І де вона поділася? Не з'являється цілу вічність, автовідповідач від мого голосу сам по собі з розетки висмикується...

– Ви мене неправильно зрозуміли.

Аякже. Тамара фиркнула. Зазвичай вона клієнтам не грубіянила і вислуховувала найдивніші прохання з олімпійським спокоєм, а якщо і відмовляла комусь, то робила це стримано і ввічливо, інколи навіть вигадуючи вагомі, пристойні причини – коли не могла оприлюднити причини *справжні*. Власне, робота давно навчила Тому нічому особливо не дивуватися – ані людській природі, ані тому, що через одного до неї приходять з проханням звести когось зі світу, ані тому, що обурюватися і читати нотації таким візитерам – тільки

час та сили марнувати. Однак з кожного правила бувають винятки, та й цей Модест – не її клієнт. І ніколи ним не буде. Кишка тонка. Можна гаркнути, або краще схибно підколупнути – він це заслужив.

– Чоловіче, – сказала Тома ретельно дібраним голосом, найнуднішим з усіх, які тільки водилися в її арсеналі, – у цьому житті так чи інакше кожен отримує те, на що заслуговує. Ти сам створив цю ситуацію, а тепер вдаєш із себе Олександра Македонського біля гордієвого вузла і вимахуєш віртуальним мечем, бо справжнього зроду-віку не мав і не матимеш. Так-от, кажу я тобі, якщо ти не викинеш зі своєї порожньої голови єдину і вкрай неправильну думку про вбивство, я зроблю так, що ти блюватимеш власними кишками, аж доки не здохнеш. Кінець фільму.

І цього разу їй таки вдалося ефектно зачинити двері. Задоволена собою, Тамара повернулася до дзеркала, щоби поправити зачіску, і, охнувши, завмерла від несподіванки.

Накотило.

Вона володіла даром передбачення, проте таких яскравих видінь у неї раніше не було – класичних видінь, які звичайно ніяк не стосуються відьомства і являють собою дивний жарт Провидіння – не дарма ж ці слова мають спільний корінь. Режисер-постановник світового трагіфарсу дійсно мудрий і жорстокий, та інколи він забавляється – піднімає завісу над безперервним дійством, яким є наше життя, і ти незнаним дивом бачиш виставу о сьомій вечора, маючи квитки на дев'яту, і отримуєш унікальний шанс змінити щось на свій смак у дев'ятигодинному спектаклі. Однак видовище, яке зненацька виплеснулося на Тому із сріблястих люстрових глибин, потішило б хіба що римський плебс на трибунах Колізею.

Кров. Усюди. Безодня свічада пульсувала нею, займалася усією палітрою червоного, наче якийсь вбивчий світанок раптом розквітнув на нічному небі. Тут були рідкі корали капілярів, темно-багряна, майже чорна, венозна юшка, калинова артеріальна руда⁴ – і все те злилося в моторошні струмки, капало з невидимої стелі, збивалося у хвилі, і, здавалося, ось-ось вихлюпнеться сюди, у фізичну ранкову реальність, залле спочатку Томині ноги, а потім і маківку. А тоді прямо посеред кривавого Задзеркалля з'явилася Маргарита, чиста, як лілея, вся в золотій парчі, без жодної червоної краплі на виду і з очима, порожніми, як очниці смерті. Рита усміхалася, вірніше сказати, безтямно шкірила до когось невидимого свої гостренькі перлинні зубки, і хижий вираз на тонкому личку робив її схожою на молоду вовчицю. Вона, здавалося, зовсім не зважала на ту моторошну криваву вакханалію, що пульсувала навколо паруючими гейзерами; Рита стояла НАД цим – і посеред цього. Вона перебувала в епіцентрі – що б це не означало.

Тамара дивилася так пильно, як тільки могла, та більше нічого, вартого уваги, не побачила. Кумачевий колір збляк із вражаючою швидкістю, золотаві одержі Ритусі заколивалися, як тільки медузи на вологому піску, і врешті-решт велична, як ніколи, постать подруги зникла, а з дзеркала на Тому глянуло власне лице, бліде й таке змучене, ніби його власниця тиждень розвантажувала вагони з плутонієм.

Знала я й кращі дні.

Напади безсилля, під час яких хотілося впасти, де стоїш, і більше ніколи не рухатись, перемижувалися з моментами відносної бадьорості; саме завдяки останнім Тамарі вдалося за якихось двадцять хвилин зняти дзеркало зі стіни, дійти до спальні, відмінити усі призначені на сьогодні зустрічі і впасти на ліжко, маючи в тілі таке відчуття, ніби з нього витягли хребет.

Тусю, вітаю. Ти успішно вляпалася в чергову пригоду. А люстро доведеться продати, хоч воно й не моє. Скажу хазяйці, що розбила. За ті гроші, що я їй покладу, вона зможе й стелю дзеркалами викласти. Буде займатися сексом і дивитися... скільки ж їй років?

⁴ Кров (заст.).

Сімдесят сім. Ну, тоді не буде. Тоді їй просто вистачить на похорон. Ох, Рито, чому від тебе один головний біль?!

Кров.

Глава 2

Про те, як важко розгледіти щось справжнє з намальованого вікна

Віра – це благочестива впевненість у тому, чого не розумієш.
Маркіза Дюдефан

До тям Тама ра приходила близько години – злочинно довго, як на її погляд, та якби ж її хтось питав! За великим рахунком, після таких енергетичних витрат вона відновилася доволі оператив но, і тільки тривога за подругу підхльостувала її, змушуючи вважати змарнованою кожну другу хвилину. Тома вже вкотре набирала назубок завчений номер і вже вкотре чула у трубці веселий голос Рити: *«Ви додзвонилися до мене, і це добре. Значить, я вам потрібна. Але мене зараз немає, тому кажіть, хто ви. Після сигналу. Ну, ви в курсі. Я передзвоню»*.

– Та ж не передзвонюєш, – пробурмотіла Тама ра і взялася за карти Таро. Але колода лише дражнила її, розмови не вийшло. Те ж саме було і з рунами, що видавали на рідкість ідіотські прогнози, і зі звичайними картами. Тривожний симптом.

Та й видіння – тривожніше нікуди.

Зате вдалося додзвонитися до Ритиної матері, яка солодкаво засюсюкала, що її донька з її ж зятем подалися на курорт, на якісь дуже мінеральні води, і в них усе гаразд, навіть більш ніж гаразд, усе в них дуже добре, ось буквально вчора вона з ними розмовляла, а ти, Томочко, повинна розуміти, що міжміський зв'язок – дороге задоволення, знаємо ми ваші розмови, по півтори години, хехе, щебетушки. Ось приїде Ритуся, наговоритесь досхочу! Відчуваючи, як прикладена до вуха трубка стає масною від оливи в голосі тьоті Клави, Тама ра стримано розпрощалася, уточнивши перед тим назву містечка і санаторію, де перебувала Маргарита, і зовсім не здивувалася, почувши від втомленої реєстраторки, що ніякої пані Козодуб у їхньому санаторії немає. Окрім «Верховини», у містечку було ще три санаторії, два пансіонати, готель і мотель. Тома обдзвонила і їх – із нульовим результатом. Ніде не чули про Риту, і жінка, схожа на неї, – а навіть словесний її портрет виходив вельми колоритним, – у жодному з цих місць не зупинялася.

Глухий кут.

Тама ра зварила каву, запалила свічку і вмостилася в кріслі, гріючи пальці об керамічне горнятко. Тривожні думки не давали їй розслабитися. Якби з Ритою трапилося щось зле, вона б це відчула. Побачила б на картах, кидаючи на себе, кінець кінцем. Отже, подруга жива і відносно здорова. Але щось відбувається. Що саме? Те, що Туся, як лагідно називали її в родині, знову потрапила в якусь халепу, не дивина, її халепа хрестила, та чому щоразу, намагаючись подивитися, що відбувається, Тома бачить лише *стіну*? І що це за курорт, на якому її подруга вже два місяці байдикує? Відпустка в неї нібито не декретна... Подзвонити б їй на роботу, та у них там нещодавно помінявся телефон, і Рита з властивою їй недбалістю ніде той номер не записала. «Головне, що адреса стара, – засміялась вона тоді. – Ось приїду, і все занотую». Не приїхала. З цього висновок – доведеться Тамарі самій відвідати ту контору. «ТОВ «Купи слона». Тільки у нас для вас на складі – весь непотріб!». Робота подруги Томі категорично не подобалася, якраз тому, що платили грубі гроші за дурненьку працю, та Маргарита лише сміялася над її підозрами, а від попереджень відмахувалася, як від настирливих мух.

Вона завжди була такою безтурботною.

І ніколи не зверталася по допомогу, хоча, вперше побачивши її нареченого, Тамара сказала собі, що це лише питання часу. Вже два роки Віктор – чоловік Рити, а Тома й досі так вважає. Одне прізвисько чого варте. З Дмитренко стати Козодубихою...

Втім, зараз їй не до проблем антропоніміки, сама себе вилаяла Тамара, замовляючи таксі.

У офісі «Трьох коней педальних», чи як там обзивалася ця «купи-продай» контора, було холодно і багатолюдно. Туди-сюди сновигали однакові на вигляд юнаки в однакових темно-сірих костюмах, цокотіли каблучками діловиті секретарки «білий верх – чорний низ», затиснувши під пахвами шкіряні теки, бухгалтери втупилися у свої звіти – звичайна метушня, ось тільки назвати її робочою чомусь на повертався язик. Пройшовши анфіладу забитих клерками кімнат, Тамара нарешті опинилася біля обтягнутих дешевим дерматином дверей, на яких красувалася табличка з написом «Начальник транспортного відділу». За ними причайлася крихітна приймальня, де нова секретарка в білій блузі і в невизначеного – бо з-за столу не видно – кольору спідниці азартно різалася у преферанс з носатим дядечком з комп'ютерної гри.

– Чим можу допомогти? – спитала вона, помітивши відвідувачку, але зі стільця не встала, та ще й гримаску скорчила, окинувши Тамару швидким і професійно непомітним поглядом. Майже непомітним, бо у Томи теж були непогані професійні навички.

– Васю хочу, – конфіденційно сповістила Тамара Олександрівна, понизивши голос, і зітхнула так глибоко, що папери на столі у дівчини заворушилися, як живі.

– Василя Мойсейовича? – навіщось уточнила секретарка, яку, згідно з бейджиком, пришили до блузи, звали Інеса. – Його немає...

– Є.

– Річ у тім, що...

– Я вже себе не контролюю. – На цій заяві голос Томи підвищився – не до крику, а так, злегка, щоб заінтригувати того, хто знаходився власне в кабінеті, відділеному від приймальні стіною з папіросного паперу і дверима, явно поцупленими з кабінки громадського туалету. – Пристрасть оволоділа мною, і тільки він може погасити цей ненажерливий вогонь, що пече мене зсередини, у всіх місцях, які я вивчала на уроках анатомії, і... скажіть йому, що це Тамара Сотник.

– Зараз доповім. – Інеса підхопилася і метнулася до шефа. Спідниця в неї виявилася синьою, а дупи зовсім не було. Видно, зійшла на пси від надмірного навантаження.

– Тамаро Олександрівно! – Жаданий Вася вискочив з кабінету, мов посолений. – Оце сюрприз! Ви у справах чи просто так зайшли – на каву?

– Я у справах просто так зайшла. І кави не треба, дякую. Де Рита?

– Як? – На рябій мармизі Василя Мойсейовича з калейдоскопічною швидкістю змінювалися різноманітні емоції, і Тамару це не сказати щоб тішило. Ось промайнуло полегшення (*бо не питають за борг*), здивування (*вона ж чаклунка, невже не в курсі?*), ще щось туманне і зле. – Ви не знаєте? Вона звільнилася. Нашої Ритусі більше немає з нами.

– Таке кажуть тільки про покійників.

– Боже збав! Просто до слова прийшлося.

– Зрозуміло. А як ваші справи?

– Е... – Василь Мойсейович ще більше заметушився. – Хвалити Бога, все добре.

– Хваліть його й надалі, – Тамара кивнула своїм думкам, розвертаючись до виходу. – Де тут у вас відділ кадрів?

– Томо... Тамаро Олександрівно... за тиждень гроші будуть. Я все поверну, навіть з відсотками.

– Відсотки залиште собі на похмілля – я не лихвар. Але краще для вас, якби ви справді повернули гроші. Я виконала свою роботу, чи не так?

Сірий «їжачок» на голові у пана Стерна від напруження настовбурчився ще більше.

– Які питання!

– У мене лише одне. Чому ви не розраховувалися відразу? Є люди, у яких з фінансами кепсько. Я це розумію, такі до мене теж ходять. З ними у мене окрема розмова, але ж ви до них не належите.

– Та, бачте, річ у тім, що...

– Я бачу, у чім річ, дуже чітко. Ви хотіли «кинути» мене. Не тому, що вам забракло грошей, а так, зі спортивного інтересу. Цікаво було подивитися, що я робитиму. Подивилися?

– Так.

– І це ще тільки квіточки. Це я ще й не починала нічого робити – просто ваша жадібність потроху зводить мою допомогу нанівець. Хочете побачити, що буде далі?

Шкіра Стерна набула землистого відтінку.

– Ось, – хрипко мовив він, дістаючи портмоне з внутрішньої кишені піджака, – зараз, одну хвилиночку... Нагадайте мені, скільки я вам винен?

Тамара мовчала, з усмішкою спостерігаючи, як тремтячі пальці дістають з гаманця кілька стодоларових папірців.

– Покладіть на стіл. Добре.

Інеса, що вже зайняла своє місце, завмерла, як цілий гарем Лота, спостерігаючи за цією сценою. Василь Мойсейович послуухався. Тома прошепотіла щось, зробила над купюрами якийсь знак і згребла їх у жменю, більше не звертаючи ні на кого уваги.

– Не дякую, бо це моя зарплата, – ввічливо сказала вона вже на порозі приймальні і попрямувала до відділу кадрів. Тамара чудово знала, де він знаходиться, але там їй нічим не зарадили. Літня жіночка, з лицем, видовженим і сумним, як у загнаної конячки, судячи з її енергетики, єдина порядна людина в цій шарашчиній конторі, охоче повіла, що Маргарита Козодуб звільнилася тиждень тому, за власним бажанням, а позавчора отримала розрахункові.

– Багато? – спитала Тома, бо не знала, що ще спитати, – звістка про те, що подруга таки в Києві, чомусь не принесла полегшення, а навпаки – вибила її із сідла.

– Ну... пристойно. Разом з відпускними близько тисячі доларів набігло. Якщо потрібна точна сума, спитайте в бухгалтерії.

Тобто у відпустку Рита подалася без грошей. Кіно, та й годі. Ось тільки... чоловік її любий заробляє двісті гривень, гаражі десь охороняє, тому повірити, що вони мінералізувалися виключно за його кошти, прямо скажемо, не просто.

– А ви не знаєте, чому вона звільнилася? Формулювання «за власним бажанням» залишило кодексу законів про працю – має бути якась причина.

– Дивно все це, – погодилася жіночка, рішуче кивнувши, і тугі кучерики попелястого кольору весело застрибали в такт її руху. – Рита була якась сама не своя. Я ще зрозуміла б, якби вона знайшла кращу роботу, бо ясно, що цей паноптикум скоро вкриється мідними ночвами, так ні – нічого подібного, принаймні з її слів. Тут їй нічого не загрожувало, вона ж не матеріально відповідальна особа, диспетчер, та й усе, однак пішла... і ще сказала, що знайшла новий сенс життя, чи щось таке.

Томі це зовсім не сподобалося.

У вузькому колі друзів Маргарита славилася тим, що постійно шукала Бога – і то якогось свого, особливого, в найнесподіваніших і, як сказали б правоохоронці, не пристосованих для цього місцях. Православна за народженням, вона вперто ігнорувала своє віросповідання, у звичайну церкву майже не заходила, зате в релігійну екзотику занурювалась по самісінькі вуха, з азартом, за яким, зумій вона його сконденсувати, полювало б не одне казино. Тамара вже з ліку збилася, скільки разів і звідкіля вона витягувала Риту, пригадувала лишень, що спочатку то були кришнаїти, за ними – Біле Братство, керувала яким та

ще парочка аферистів – Кривоногий чи Кривоносий, як там його прізвище, Юрій і якась Марина, котра після восьмого абортів ледь ласти не склеїла, зате коли очуняла, то раптом зрозуміла, що вона – Марія Деві Христос. З цими було особливо важко попрощатися... Ще пригадувалося щось пов'язане з вуду – і примудрилася ж подруга знайти таке на Європейському континенті! – потім кабалістика, далі якийсь сибірський пророк, засновник «нової цивілізації», як це презентувалося на дешевих афішах, котрий зачіскою і бородою стриг купони з Христа і таки був трохи відмороженим – одне слово, Сибір. Словом, у дівки в мізках мав наколотитися справжній метафізичний коктейль Молотова. Та після того, як Рита вийшла заміж, ритуальна магія домашнього вогнища забирала в неї увесь вільний час і думки про вічне, здавалося, назавжди повилітали з її гарненької голівки. Але то так тільки здавалося, бо слова кадровика означали одне – почалося знову.

Тома чемно попрощалася з привітною жінкою і подалася додому, напружено розмірковуючи, чи вистачить у неї сил на серйозний обряд. День видався напруженим, а для того, щоб прикликати Риту, бажано бути в кращій формі, ніж зараз. І піст не завадило б потримати хоч днів зо три, та хто ж міг знати, що...

Вона. Вона й могла знати. Якби голова в неї не була забита витівками сина та переїздом, Маргарита давно б сиділа на її кухні і принижено перепрошувала за турботи, повторюючи дзвінким, радісно-винуватим голосом – поєднувати такі обертони вміла тільки вона:

– Пробач, що знову вляпалася і відволікла тебе. Я ж хотіла як краще... Вони були такими справжніми. Вони відкрили мені нові духовні обрії. Я знайшла віру. Хто б міг подумати...

– ...Що поки ти шукала віру, вони чистили твою калитку?

– Цей світ такий складний і багатогранний...

– ...Але двічі по два завжди буде чотири, Ритусю.

Лаври королеви й відьми залишали її байдужою, зате пестливе «Ритусю» якнайкраще пасувало до її суті – м'якої, ніжної і домашньої. По-справжньому доброї.

А для Віктора Козодуба аж занадто доброї.

До речі, цікаво, а він де подівся? Бо легше уявити собі амебу за шкільною партою, аніж отого бугая з красною мордою і жилагою шиєю поруч з подругою в будь-якому місці, де говорять про віру. Хіба що там пиво на дурничку наливають. Втім, чого тільки люди не вигадують – може, вже й така секта існує.

– З вас двадцять гривень.

Таксисту явно хотілося роздивитися її якомога детальніше, однак Тома не дала йому такої нагоди, швиденько розрахувалася і випурхнула з машини. Поїздка в авто пішла на користь: зі столиці до Вишневого шлях неблизький, і вона встигла трохи відпочити й зосередитися. Ще з півгодини вдома – і буде повністю готова.

Не варто відкладати це на завтра, яким би не був результат.

Глава 3

Про круговорот речовин у природі

Саме це й злить мене в жінках. Обов'язково їм подавай хорошого чоловіка.

Оскар Уайльд

Наріне стояла біля молочного ларка і відчайдушно жаліла себе. Вона рідко розкошувала жалістю – на її думку, зайві сентименти роз'їдали душу, як надлишок цукру зуби, та зараз нічого не могла з цим вдіяти – їй було шкода себе до сліз. Цьому малоприємному, однак неминучому заняттю не заважала навіть чималенька черга, що зібралася за її спиною і напрочуд терпляче чекала, доки ця дивачка щось купить. Ранок просто знущався з людей своєю красою, обіцяючи теплий день, і всі намагалися купити на обід щось легеньке – сиркову масу чи десерт, бо за довгу зиму всім осточортіли бутерброди. Усі, крім неї, поспішали на роботу. Її ж чекали вдома.

– Ні, у нас не буває йогурту з авокадо. – Продавщиця у білому халаті, що визирала в крихітне віконечко кіоску, теж була втіленням терпіння. – Я не впевнена, що такий взагалі існує в природі. У нас є персиковий йогурт, є також диня, ваніль, полуниця і вишня.

– На вишню в мене алергія, – прошепотіла Наріне, відступаючи вбік, але ще встигла почути, як продавщиця спитала:

– А на авокадо алергії немає?

– Не знаю. Я його ніколи не куштувала.

Хтось із черги присвиснув, і їй не треба було озиратися, щоб довідатися, що цей «хтось» крутить пальцем біля скроні. Не будеш же ти всім і кожному пояснювати, що в тебе дуже вимогливий чоловік. Якщо він сказав (*наказав*) «йогурт з авокадо», то ні на що інше не погодиться, хай би йому натомість пропонували пташине молоко.

Сама вона любила чорничний йогурт і терпіти не могла своє ім'я. Чуючи його вперше, всі без винятку розпливалися в солодких усмішках і питалися про її кавказькі корені. Язик болів повторювати без кінця і краю, що вона не має ніяких коренів узагалі, а Наріне її назвав тато – просто так, для сміху. Вона не була ані грузинкою, ані чеченкою, ані вірменкою і Кавказькі гори бачила лише на малюнку в підручнику географії. Їй здавалося, що одна з тих гір називалася на честь цигарок – Казбек; втім, вона могла й помилятися, але в чому вона була точно впевнена, так це в тому, що добрий неньо передбачив винахід кисломолочного напою «Наріне» і зробив усе від нього залежне, щоби в дитинстві його доньку дражнили «ряжанкою», на роботі свого часу охрестили «лактозою», а в паспорті, в графі «по батькові», хтось грамотний з переляку вказав «Кефірівна», і довелося переписувати. Не дивно, що від таких поневірянь у неї утворилася стійка ненависть майже до всіх молочних продуктів, а також до відвідин молочних відділів у супермаркетах, магазинів «Молоко», ларків при молокозаводах і тому подібних торговельних точок. Звісно, Максим про це знав, тому за десять років шлюбу не змарнував жодної можливості заслати пару в глибоко огидний їй лактозний світ.

– Наріне, дівчинко, я б оце випив молочка!

– Смоли гарячої йому налий! – радили в таких випадках нечисленні подруги, та Наріне все ж хутко одягалася й покійно пленталася куди треба. Макс був управним маніпулятором, а вона – класичною жертвою, свято переконаною, що жінки задумувалися як автомати для виконання чоловічих бажань, а потім щось пішло не так і вони випадково ожили, хоча їхні функції залишилися незмінними. Цю впевненість насадив любий тато, він культивував її, плекав і таки виплекав. А зараз, мабуть, тішитися, дивлячись з небес на тінь, що боїться своєї тіні, на бліде створіння, яке зганьбило його прізвище вже тим, що народилося – перша

дівчинка за п'ятнадцять поколінь! Добре, що після неї мати спромоглася ще привести хлопчика, любив повторювати він за кухлем пива, і є кому успадкувати славне прізвище Бойчук, дітям його передати, та й навіщо ці баби здалися, якби хлопів не вилуплювали?

Дуже могло бути, що мама Тоня дещо більше знала про призначення бабів, та поділитися цим з донькою не встигла, бо померла, народжуючи брата Бориса. Батько відразу оженився вдруге – Наріне дуже добре пам'ятала, як осудливо перешіптувалися сусіди, щось повторюючи про недотримання жалоби, хоч і було їй тоді усього п'ять років. Звичайно, тато їй все пояснив, у властивій йому манері: просто завів до дитячої кімнати, де принишкло в кутку біляве дівча з неймовірно великими чорними очима, сухорляву, злу жінку і поставив доню перед фактом.

«Це твоя нова мати».

Тієї ночі Наріне довго молилася Бозі, про якого їй колись розповідала бабуса, щоби він поміняв матерів місцями – нову забрав до себе, а їй повернув стару, її маму – маму Тоню. Та, вочевидь, Бозі нова мати Наріне теж не надто сподобалася, бо обмін не відбувся. Не можна сказати, що Килина – так звали мачуху – погано ставилася до дівчинки, бо вона не ставилася до неї взагалі ніяк. Мовчазна і зосереджена, Килина займалася винятково Борею, свідомо того, навіщо на ній одружився такий гарний козак. Та й дійсно, не самому ж йому сина глядіти! До школи мала пішла з ранцем, знайденим на смітнику, й у формі, подарованій сусідкою, – зовсім не тому, що її сім'я бідувала, а через те, що до Наріне нікому не було жодного діла. Борис зростав самозакоханим, егоїстичним вилупком, навколо якого, помалу набираючи обертів, крутився Всесвіт, і тато не міг нарадуватися синові, аж доки його – тобто тата – не переїхала машина. Він мучився ще три роки.

Килина здиміла відразу, надавши доньці неоціненну можливість пізнати батька як слід. Наріне ледь виповнилося п'ятнадцять, коли на руках у неї опинилися двоє однаково капризних дітей – брат і батько. Довелося перевестися до вечірньої школи і тихо радіти, що ані у відділі канцтоварів, де вона працювала продавщицею, ані у гастрономі, де їй вдалося влаштуватися прибиральницею, у неї не питали документів, бо все одно вона мала тільки метрику.

Паспорт зі справжнім *по батькові* Наріне отримала в той день, коли познайомилася з Максимом. Їй це здалося добрим знаком. Наївна! Тоді вона ще вірила в хороші прикмети: у повні відра назустріч, щасливі білетики і трибарвних котів. Загальновідомо, що закоханим увесь світ видається одним суцільним добрим знаком. А як красиво все починалося!

Занурившись у спогади, перемішані з роздумами про те, чи роблять йогурт з авокадо, Наріне меланхолійно брела стежиною, що вела до її будинку, зігнорювавши асфальтову доріжку радше за звичкою, аніж від бажання скоротити шлях. Вона не відразу зауважила двох жіночок, що рухались їй назустріч, переговорюючись так швидко, що їхня мова зливалася в одне суцільне джерготіння, і в результаті зачепила одну з них плечем. Від несподіванки та скрикнула і випустила з рук сумочку, дуже вишукану і, поза сумнівом, дорогу. В падінні сумочка розкрилася і за мить опинилася на землі разом з усім своїм вмістом.

Макс сказав би: «Граціозна, як корова на льоду. Мов чужими ногами ходиш!»

– Дозвольте, я допоможу! – Радіючи хоч такій оказії сховати палаюче лице, Наріне нахилилася і квапливо підбрала помаду, дзеркальце, ключі, записничок, мобільний телефон і гаманець, Все – у порошокняві, на радість археологам. Помітивши це, Наріне дістала з кишені сукні чистий носовичок і заходилася витирати ключі.

– Не треба цього. – Власниця сумочки дивилася на неї з огидою. Нічого дивного, такими платтями, як у Наріне, в її домі, по всьому видно, й підлогу мити стидаються. – Я сама.

Вона вихопила з рук геть розгубленої Наріне записничок і гаман – решту дрібничок та вже встигла витерти – і квапливо запхала їх назад до сумки, відкопиливши нижню губу так,

ніби перед нею стояло смердюче звиренятко. Можливо, для неї всі навколо були маленькими сморідними тхорами, та від цього руху красуні й від її погляду настрій у Наріне, і без того жахливий, упав нижче подільської каналізації. Вона раптом гостро – до шпильки в серці – зрозуміла, що ніколи в житті, ані в цьому, ані в усіх інших, якщо вони тільки будуть, їй не вдасться триматися з таким шиком, як ця панянка, і що її існування до межі біде та убоге – таким було, таким й лишиться. Макс має рацію.

Він завжди має рацію, її домашній напівбог. У нього є рації на всі випадки життя.

– Дякую, ви дуже уважні, – сказала друга жіночка з неприхованим єхидством, підхопила під лікоть свою манірну подругу, і вони подалися геть, не оглядаючись. Наріне теж не стала дивитися їм услід. Вона й так встигла їх розгледіти – обох. Та, друга, була менш яскравою – невисока, з ординарною фігурою, темно-сині джинси обтягували пружні сідниці, біла еластична майка робила і без того скромний бюст майже натяком, але волосся – коротко стрижене, чорне як воронове крило і норавливе – підморгувало сонцю чомусь сталевим відблиском. І очі...

Наріне збиралася йти, і навіть зробила крок, звично втупивши погляд у землю – *«не смій так витріщатися на людей, чуєш мене, дочко?! – Їм може бути неприємно розглядати таку бліду неміч, як ти, люба дружинонько!»* – аж тут помітила на стежці білий клаптик картону. Це була візитка, і вона явно випала із сумки постраждалої від нальоту Наріне пані, бо була ще не зачовгана. Звісно, рух на цій стежці не тої інтенсивності, що на Хрещатику, однак є багато охочих скоротити шлях додому – є багато людей, які мають дім. Пролеж цей папірець тут бодай десять хвилин, і від пилуки його й орел не відрізнив би.

«Здається, моя крихітка перечитала детективів, – зронив би Максим. – Певно, має багато вільного часу».

Оскільки подруги відійшли досить далеко і внутрішній голос підказував, що, дожени вона їх, ті цьому не зраділи б, Наріне нахилилася і підняла картку. Ніяких візерунків, кучериків, кренделиків, позолоти чи срібно-синіх літер. Напис короткий, але не сказати щоб ясний, друкованими літерами: «Магія впливу. Біла магія. Магія вуду» – і номер телефону, судячи з коду, десь у передмісті. Ні ймення, ні прізвища – розумій як хочеш. Наріне зрозуміла це так, що сторонні тут не ходять, і вже хотіла викинути візитку, але помітила, що на зворотному боці від руки, жіночим почерком дописано: «Вишневе, вул. Житня, 35». Наріне знала, де це. На вулиці Житній, 35 колись жила її тітка Віра, татова сестра. Вона була *вчителькою*, тобто *грамотною*, як із нищівним сарказмом любив повторювати батько, але в інших членів родини Бойчук цей факт викликав швидше пекучу заздрість і побожний жах, а ніяк не злу іронію. Потім тітка кудись переїхала, дуже далеко, чи то в Італію, чи в Іспанію, вийшла там заміж, розлучившись попередньо зі своїм мужем, і в невеличкому приватному будиночку на три кімнати став жити дядько, колишній Вірин чоловік. Наріне він терпіти не міг, бо вона вилилась у тітку, як із воску, і хоча Віра, ця підла зрадниця, в жодному листі не поцікавилася долею небоги, та й листів ніяких не слала, якщо чесно, дядько Іван ненавидів усе, що хоча б віддалено про неї нагадувало, – усе, окрім господи. Про те, що сталося далі з дядьком, хатою і тіткою, Наріне не мала зеленого поняття, бо у Вишневому не була, дай бог пам'яті, років зо двадцять. Що ж, зненацька вирішила вона, може, настав час відвідати це містечко, подивитися, чи так само пишно квітнуть вишні на тітчиному подвір'ї, як колись, та й на цю безіменну зірку чародійства подивитися? Магія вуду, це ж треба! Може, замовити в неї парочку зомбі для охорони?

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.